

อมรา จำรูญศิริ : การท่องเที่ยวกับการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม :
กรณีศึกษา ตำบลหนองบัว อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย (TOURISM AND SOCIO – ECONOMIC
CULTURAL CHANGES : A CASE STUDY OF TAMBON NONGBUA AMPHOE PHURUA
CHANGWAT LOEI)

สาขาไทยศึกษาเพื่อการพัฒนา สถาบันราชภัฏเลย ปีการศึกษา 2545

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญนิภา อินทรตระกูล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ เสาวภา

สุขประเสริฐ 177 หน้า ISBN 974-9512-74-X

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาลักษณะการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต และผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชาวบ้านตำบลหนองบัว อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย โดยมีประชากรและ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้รู้ ได้แก่ ผู้นำทางการปกครอง ผู้นำทางวัฒนธรรม และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องภาครัฐ จำนวน 35 คน ผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว และหัวหน้าครอบครัวจำนวน 123 คน นักท่องเที่ยว จำนวน 15 คน และเยาวชน จำนวน 10 คน ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและแบบไม่มีโครงสร้าง การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วม จัดบันทึกแล้ว นำข้อมูล มาวิเคราะห์ และเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลจากการวิจัยพบว่า หลังจากที่ถูกเรือได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทั้งทาง ธรรมชาติและการท่องเที่ยวเชิงเกษตร วิถีชีวิตของชาวบ้านเปลี่ยนแปลงไป ด้านเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงอาชีพมีอาชีพเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอาชีพที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีการเปลี่ยนแปลงการผลิตจากการผลิตเพื่อยังชีพ เป็นการผลิตเพื่อขาย การเปลี่ยนแปลงด้านสังคมพบว่า การปกครองมีระเบียบแบบแผนดำเนินการโดยคณะกรรมการตามลำดับ ระบบครอบครัวและเครือญาติเปลี่ยนแปลงไปเป็นครอบครัวเดี่ยว นิยมแยกครอบครัวเพื่อมาประกอบอาชีพส่วนตัว การพึ่งพาอาศัยกันลดน้อยลง การศึกษาได้รับความสนใจมากขึ้น ชาวบ้านเห็นความสำคัญของการศึกษานิยมส่งบุตรหลานเรียนสูงขึ้น ระบบสาธารณสุขปโภค ได้รับการพัฒนามีความสะดวกสบายด้านสาธารณสุขชาวบ้านได้รับการบริการจากภาครัฐอย่างทั่วถึง การเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมพบว่า มีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อบางอย่างยังคงมีอยู่ แต่องค์ประกอบบางอย่างเปลี่ยนแปลงไป

ในด้านผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อชาวบ้านพบว่า ชาวบ้านตำบลหนองบัว ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ทั้งด้านบวกและด้านลบ ผลกระทบทางเศรษฐกิจ ด้านบวก ทำให้เกิดอาชีพใหม่ มีรายได้เพิ่มขึ้น มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิต พัฒนาเทคนิค วิธีการในการผลิต ราคาผลผลิตสูงขึ้น ชาวบ้านรู้จักการลงทุน มีการออมทรัพย์ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบได้แก่ ปัจจัยด้านนิเวศวิทยา การส่งเสริมจากรัฐ ความเจริญด้านคมนาคมและสาธารณูปโภค ผลกระทบทางเศรษฐกิจด้านลบพบว่า ชาวบ้านมีค่าครองชีพสูงขึ้น ราคาที่ดินสูงขึ้น การถือครองที่ดินมีน้อยลง มีการอพยพแรงงานและการบุกรุกป่าเพื่อทำไร่ ปัจจัยด้านนี้มาจากนโยบายของรัฐ การพัฒนาการท่องเที่ยว ตลอดจนজনจำนวนนักท่องเที่ยว ผลกระทบทางสังคมด้านบวกพบว่า การท่องเที่ยวทำให้ลดภาวะการว่างงาน การคมนาคมสะดวกขึ้น ความเจริญเข้าสู่ท้องถิ่น เกิดการร่วมมือในการพัฒนา มีการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินการธุรกิจชุมชน เกิดความสามัคคี ได้รับความรู้ข่าวสาร ทำให้มีการพัฒนาความรู้ ความคิด มีการจัดระเบียบสังคม เห็นความสำคัญของการศึกษา ผลกระทบด้านนี้มีปัจจัยด้านนโยบายของรัฐ ด้านสื่อสารมวลชนและการส่งเสริมอาชีพ ผลกระทบทางสังคมด้านลบพบว่า ความสัมพันธ์ระบบครอบครัว เครือญาติลดน้อยลง เนื่องจากมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องคือมุ่งประกอบอาชีพเพื่อหารายได้ ค่าครองชีพสูง ส่วนผลกระทบทางวัฒนธรรมในด้านบวก ชาวบ้านมีความกระตือรือร้นในการประกอบอาชีพ เกิดการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมธรรมชาติ มีการพัฒนาทางความคิด มีการจัดงานเทศกาลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ซึ่งมีปัจจัยจากนโยบายของรัฐทั้งด้านการศึกษาที่สูงขึ้น ของคนในชุมชน ส่วนผลกระทบด้านลบได้รับการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงด้านค่านิยม ทั้งการแต่งกาย ภาษา ความเชื่อ ประเพณีวัฒนธรรม แต่ความเชื่อบางอย่าง เช่น การนับถือศาลเจ้าพ่อพระยาศรีโตน ยังมั่นคงเหนียวแน่น เป็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ แสดงถึงพลังวัฒนธรรมที่เกื้อกูลให้เกิดความสามัคคีเป็นพลังในการพัฒนาเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

ผลดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงประโยชน์ แนวทางในการพัฒนาโดยใช้ ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวภายใต้ปัจจัยที่เอื้ออำนวย เพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง ควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาอาชีพ ใช้ภูมิปัญญาในการบริหารจัดการ ตลอดจนสร้างความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม ให้โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์สืบทอดให้กับคนรุ่นหลังต่อไป

AMMARA CHAMROONSIRI : TOURISM AND SOCIO – ECONOMIC CULTURAL
CHANGES : A CASE STUDY OF TAMBON NONGBUA , AMPHOE PHURUA ,
CHANGWAT LOEI

MASTER OF ARTS IN THAI STUDIES FOR DEVELOPMENT , RAJABHAT INSTITUTE
LOEI , 2002

THESIS ADVISOR : ASST. PROF. PHENNIPHA INTARATRAKUL AND ASST. PROF.
SAOWAPA SUKPRASERT

177 P. ISBN 974 –9512 –74 – X

ABSTRACT

The purposes of this research were to study way of life changes and the impacts of tourism and socio – economic cultural changes of Tambon Nongbua , Amphoe Phurua , Changwat Loei. This study was dominantly qualitative research. The key informants consisted of 35 socio – cultural leaders and government officers , 123 heads of households and tourist businessmen , 15 tourists and 10 young people in the community. Data were collected through fieldwork by structured and unstructured interviews , participant and non-participant observation and fieldnotes. Interpretive and descriptive analysis was applied for the data analysis.

The findings revealed that after Purua has been developed as the natural and agricultural tourism, the way of life of the villagers has been changed. On economic aspects, there are more occupations according to tourism and the primitive production has been changed to production for sale. In terms of social aspects , there are more patterns of committee administration , more nuclear family and kinship while some people have more personal occupation and they less depend on each other. Besides, higher education has been more interested and pursued. The villagers have gained more facilities and health services from the government. There is cultural diffusion on cultural aspects. Eventhough some customs and beliefs still exist , some components have been modified.

It was also found that there were positive and negative socio – cultural impacts on tourism. There were new occupations , earning more income , increasing productive

technologies and development , higher product price , investment ability and saving. The factors were ecology , government promotion and infrastructure improvement. While the negative economic aspects were higher cost of living , higher price of land , less land ownership , labour migration and forest squatters. The factors were the government policy , the tourism development and the numbers of tourists. Moreover , the positive social impacts were less unemployment , more convenient communication , local growth , participation in development , more community business group , unity , gaining information , gaining more knowledge , better thinking , social order and education. The factors were the government policy , communication and occupation promotion. However , the negative social impacts were less relationship between family and kinship because of earning more income and higher cost of living. Furthermore , the positive cultural impacts were higher occupation enthusiasm , natural conservation , development of thinking and tourism festival. The factor was higher education attainment. While the negative cultural impacts were the diffusion of culture , social value changes of dressing , language , beliefs and traditional customs. But the respects on Chao Por Praya Sritone has been their local ancestor wisdom which represents the power of unity for strengthening the community development.

It was also found that the usefulness of tourism development was to strengthen the community. The development of occupation by applying local wisdom as well as the better understanding of local arts and culture should be promoted.